

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2568

การบริหารจัดการธุรกิจในรูปแบบสมาร์ทฟาร์มให้ประสบความสำเร็จ

BUSINESS MANAGEMENT IN SMART FARMING FOR SUCCESS

วิมลมาส มาสมบุญ¹, จันทนา ฤทธิสมบุญ^{2*}

Wimonmas Masomboon¹, Jantana Ridsomboon^{2*}

¹คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

¹Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

²สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะเทคโนโลยีสังคม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี

²Human Resource, Faculty of Social Technology,

Rajamangala University of Technology Tawan-ok Chanthaburi Campus

*Corresponding Author e-Mail: jantana_ri@rmutto.ac.th

(Received: 2024, April 28; Revised: 2024, August 21; Accepted: 2024, August 28)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการเป็นสมาร์ทฟาร์มเมอร์ที่ประสบความสำเร็จของเกษตรกรในจังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการในการบริหารจัดการธุรกิจรูปแบบสมาร์ทฟาร์ม จำนวน 3 คน เลือกแบบเจาะจง เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนควรใช้การตลาดนำการผลิต การจัดการองค์กรควรบริหารจัดการทุกอย่างตามมาตรฐาน มีแผนการผลิตที่ชัดเจน และติดตามผล ผู้นำควรมองทุกอย่างอย่างมีคุณค่านำมาสร้างมูลค่าได้ แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ รู้สภาพดินฟ้าอากาศและปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตนเอง การควบคุมควรใช้ต้นทุนการผลิตให้น้อยที่สุดโดยประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการทำเกษตรและคำนึงถึง BCG ในหลักการผลิต ผู้นำควรมีคุณสมบัติของสมาร์ทฟาร์มเมอร์ทั้งหมดและควรคำนึงถึงความยั่งยืนเป็นหลัก

คำสำคัญ: สมาร์ทฟาร์มเมอร์; เกษตรกร; ภูมิปัญญา

ABSTRACT

This study aimed to explore the processes, success factors, and knowledge development related to becoming a successful smart farmer in Chanthaburi Province. The

samples, selected purposively for in-depth interviews, consisted of three entrepreneurs managing smart farm businesses. The data collection tool was a structured interview, and the information was gathered until saturation was reached. Data analysis employed document analysis methods.

The findings revealed that planning should prioritize market-driven production. Organizational management needed to adhere to standards, including having clear production plans and consistent monitoring. Leaders were advised to perceive value in all aspects of the business and generate additional worth, continuously seeking new knowledge, being aware of weather conditions, and other factors pertinent to their profession. Cost control strategies suggested minimizing production costs by applying the Principles of Sufficiency Economy in farming along with considering the Bio-Circular-Green (BCG) economy in production. Leaders were expected to possess all the qualities of smart farmers, with sustainability being a primary focus.

Keywords: Smart Farmer; Farmers; Wisdom

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนายอย่างสมดุล มีการรวมกลุ่มเป็นสถาบันเกษตรกรในชุมชนต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้สามารถดำเนินงานในรูปของธุรกิจเกษตรที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาขยายผลและประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง เพราะการพัฒนาการเกษตรในระยะต่อไป ถือเป็นก้าวสำคัญของการพัฒนาประเทศจากวิถีการทำเกษตรแบบดั้งเดิม ไปสู่การบริหารจัดการเกษตรกรรมสมัยใหม่ โดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตร (สำนักนายกรัฐมนตรี, ออนไลน์, 2560) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ที่มุ่งในการแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ "เกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตรมั่งมี การเปลี่ยนวิธีการที่มีลักษณะสำคัญคือ เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) ซึ่งเป็นนโยบายหนึ่งที่เป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาวและเป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ออนไลน์, 2560) เช่นเดียวกับ Pivoto, Waquil, Talamini, Finocchio, Corte & Mores (2018, p. 23) ที่พบว่านวัตกรรมและเทคโนโลยีการช่วยในการลดระยะเวลา สามารถทำการเกษตรได้อย่างง่ายดายและแม่นยำ โดยไม่จำเป็นต้องออกแรง และลงมือปฏิบัติเอง และครอบครัว ภาคธุรกิจภาครัฐ ภาคเอกชน เป็นสิ่งที่ช่วยในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศและทรัพยากร (Chen, Chang & Lee, 2015, p. 904)

ในมุมมองของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีแนวคิดที่ว่า สมาร์ทฟาร์มเมอร์ หมายถึงเกษตรกรที่มีความรู้อย่างถ่องแท้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีความคิดในการวางแผนเป็นเลิศ โดยเฉพาะการรู้ถึงอุปสงค์ของตลาดและเตรียมการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งมีความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นอกจากนั้นยังมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้รวดเร็ว สมาร์ทฟาร์มเมอร์ต้องมีคุณสมบัติ 6 ประการ ได้แก่ 1) มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ 2) มีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล และใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการได้ 3) มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการผลผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) 4) มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค 5) มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม 6) มีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกร หากเกษตรกรมีคุณสมบัติของสมาร์ทฟาร์มเมอร์ครบทั้ง 6 ประการ ก็จะสามารถบริหารจัดการธุรกิจในรูปแบบสมาร์ทฟาร์มที่ประสบความสำเร็จ

จังหวัดจันทบุรีถือได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีบทบาทในด้านเกษตรกรรมเนื่องจากเกษตรกรมีศักยภาพสูงสามารถเรียนรู้วิทยาการแบบใหม่ผ่านการนำเทคโนโลยีมาใช้และมีการจัดการวางแผนผลิตเพื่อเชื่อมโยงการส่งออกรวมทั้งระบบชลประทานที่ดีซึ่งสมาร์ทฟาร์มเมอร์ มีความสำคัญในการผลักดันให้เกิดเกษตรกรก้าวหน้าโดยนำเทคโนโลยีการเกษตรมาใช้ สมาร์ทฟาร์มเมอร์ในจังหวัดจันทบุรีมีจำนวนน้อยหากเปรียบเทียบกับจำนวนเกษตรกรและนโยบายของจังหวัดจันทบุรี ซึ่งจังหวัดจันทบุรีเล็งเห็นและกำลังเร่งพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัยและสถานการณ์ในปัจจุบัน

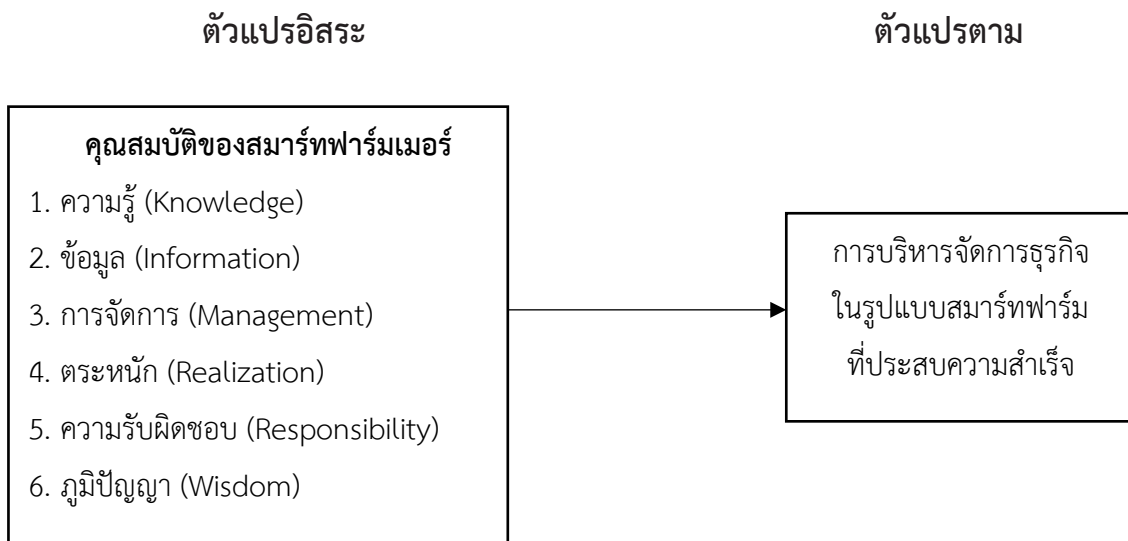
จะเห็นได้ว่าทิศทางในการพัฒนาภาคการเกษตร โดยเฉพาะเกษตรกรนั้นเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งต้องปรับวิถีการทำเกษตรกรรมให้เหมาะสมและก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อให้มีประสิทธิภาพทั้งเกษตรกรและสินค้าทางการเกษตร จึงได้ทำการวิจัยนี้ขึ้นมาเพื่อศึกษากระบวนการและเงื่อนไขความสำเร็จในการพัฒนาเกษตรกรเป็นสมาร์ทฟาร์มเมอร์ของเกษตรกรในจังหวัดจันทบุรี เพื่อพัฒนาภาคการเกษตรไทยให้มีประสิทธิภาพทำให้เกิดเครือข่ายสมาร์ทฟาร์มเมอร์ที่เข้มแข็งและสามารถเชื่อมโยงความรู้และถ่ายทอดให้เกษตรกรอื่นจนนำไปสู่การพัฒนาเกษตรกรให้มีชีวิตที่ดี ชุมชนมีคุณภาพเข้มแข็ง และการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการเป็นสมาร์ทฟาร์มเมอร์ที่ประสบความสำเร็จของเกษตรกรในจังหวัดจันทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นผู้ประกอบการธุรกิจสมาร์ตฟาร์มในจังหวัดจันทบุรีที่ประสบความสำเร็จจำนวน 3 ส่วน ๆ ละ 1 คน รวม 3 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย โดยทำการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เพื่อทำการสัมภาษณ์จนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าของหน่วยธุรกิจปฏิบัติตามองค์ประกอบของระบบสมาร์ตฟาร์มและเป็นผู้ที่ศึกษาสมาชิกฟาร์มที่ประสบความสำเร็จในพื้นที่จากนั้น ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling) ในการสัมภาษณ์ การสร้างเครือข่ายข้อมูล โดยกลุ่มตัวอย่างกลุ่มแรกเพื่อให้ตัวอย่างกลุ่มนี้เสนอบุคคลอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างคือ มีแนวคำถามที่ชัดเจนแต่เปิดกว้างเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเข้าสัมภาษณ์เกษตรกรที่ประกอบธุรกิจในรูปแบบสมาร์ตฟาร์มจังหวัดจันทบุรีทั้งหมด 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ส่วนจันทร์เรือง, ส่วนที่ 2 ส่วน BB และส่วนที่ 3 ส่วนร่วมสมัย ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2567

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documents Analysis)

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักที่ประกอบธุรกิจในรูปแบบสมาร์ทฟาร์มจังหวัดจันทบุรี ดังนี้ ส่วนที่ 1 ส่วนจันทร์เรือง ส่วนที่ 2 ส่วน BB และส่วนที่ 3 ส่วนร่วมสมัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 1 การวางแผนในการประกอบธุรกิจในรูปแบบสมาร์ทฟาร์มให้เกิดประสิทธิภาพ (Planning)

คำสำคัญ	ส่วนที่ 1	ส่วนที่ 2	ส่วนที่ 3	ความถี่
ต้องการปรับปรุงสวนให้ง่ายต่อการบริหารจัดการ	✓			1
นำเทคโนโลยีมาใช้ประเพื่อประกอบการตัดสินใจที่แม่นยำ	✓			1
ลดต้นทุนการผลิตให้เหลือน้อยที่สุด	✓			1
แปรรูปผลผลิต เพื่อลดความเสี่ยงในเรื่องของผลผลิตล้นตลาด	✓			1
สามารถทำปัจจัยการผลิตพื้นฐานทางการเกษตรเองได้	✓			1
ปัจจัยผลผลิตสามารถใช้ประโยชน์เป็นการภายใน และขายได้ด้วย	✓			1
สามารถอยู่ได้โดยพึ่งปัจจัยภายนอกให้น้อยที่สุด	✓			1
ใช้ระบบสมาร์ทฟาร์มในการขับเคลื่อนฟาร์ม	✓		✓	2
ใช้การตลาดนำการผลิต	✓	✓		2
ทำการผลิตที่เน้นคุณภาพ และมาตรฐานของสินค้า		✓		1
ทรัพยากรดิน บริหารจัดการโดยใช้ความรู้ที่จำเป็นในการผลิต				
สินค้าเกษตร เช่น ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดิน, น้ำ, แรงงาน และอื่น ๆ	✓		✓	2

จากตารางที่ 1 พบว่าการใช้ระบบสมาร์ทฟาร์มในการขับเคลื่อนฟาร์ม ใช้การตลาดนำการผลิต การใช้ทรัพยากรแรงงาน และทรัพยากรดิน บริหารจัดการโดยใช้ความรู้ที่จำเป็นในการผลิตสินค้าเกษตร เช่น ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดิน, น้ำ, แรงงาน และอื่น ๆ เป็นคำสำคัญที่มีความถี่สูงสุดคือ มีความถี่เท่ากับ 2 รองลงมาต้องการปรับปรุงสวนให้ง่ายต่อการบริหารจัดการ นำเทคโนโลยีมาใช้ประเพื่อประกอบการตัดสินใจที่แม่นยำ ลดต้นทุนการผลิตให้เหลือน้อยที่สุด แปรรูปผลผลิต เพื่อลดความเสี่ยงในเรื่องของผลผลิตล้นตลาด สามารถทำปัจจัยการผลิตพื้นฐานทางการเกษตรเองได้ ปัจจัยผลผลิตสามารถใช้ประโยชน์เป็นการภายใน และขายได้ด้วย สามารถอยู่ได้โดยพึ่งปัจจัยภายนอกให้น้อยที่สุด ทำการผลิตที่เน้นคุณภาพ และมาตรฐานของสินค้ามีความถี่เท่ากันคือ 1

ตารางที่ 2 การจัดองค์กรธุรกิจในรูปแบบสมาร์ฟาร์มให้เกิดประสิทธิภาพ (Organizing)

คำสำคัญ	ส่วนที่ 1	ส่วนที่ 2	ส่วนที่ 3	ความถี่
ลดค่าใช้จ่ายให้เป็นศูนย์	✓			1
เพิ่มมูลค่า และสร้างเป็นรายได้	✓			1
ใช้เทคโนโลยีในการสร้างรายได้	✓		✓	2
แปรรูปเพื่อสร้างมูลค่า	✓			1
จัดการทุกอย่างเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน	✓	✓		2
บริหารจัดการทุกอย่างตามมาตรฐาน	✓	✓	✓	3
ควรมีแผนการผลิตที่ชัดเจน และมีการติดตามผล	✓	✓	✓	3
มีการวางแผนการใช้ทรัพยากร			✓	1
มีความรู้ความสามารถในสิ่งที่ทำอยู่	✓		✓	2
รู้ตัวเองว่าตัวเองมีทรัพยากรอะไรบ้าง			✓	1
รู้สถานะปัจจุบันในเรื่องของเศรษฐกิจสถานการณ์โลก	✓	✓	✓	3
ที่เปลี่ยนไป, สิ่งแวดล้อม และสถานการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง				

จากตารางที่ 2 พบว่าการบริหารจัดการทุกอย่างตามมาตรฐาน, ควรมีแผนการผลิตที่ชัดเจน และมีการติดตามผล และรู้สถานะปัจจุบันในเรื่องของเศรษฐกิจสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนไป, สิ่งแวดล้อม และสถานการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สถานการณ์โลกการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ต่าง ๆ มีความถี่สูงสุดคือเท่ากับ 3 ดังนั้นควรให้ความสำคัญในการจัดการองค์กรเป็นอันดับแรก รองลงมาใช้เทคโนโลยีในการสร้างรายได้, จัดการทุกอย่างเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน และ มีความรู้ความสามารถในสิ่งที่ ทำอยู่ มีความถี่รองลงมาเท่ากับ 2 ส่วนลดค่าใช้จ่ายให้เป็นศูนย์, เพิ่มมูลค่าและสร้างเป็นรายได้, แปรรูปเพื่อสร้างมูลค่า, มีการวางแผนการใช้ทรัพยากร และรู้ตัวเองว่าตัวเองมีทรัพยากรอะไรบ้าง เป็นคำสำคัญที่มีค่าความถี่ต่ำสุดคือมีค่าเท่ากับ 1

สิ่งที่ผู้นำของธุรกิจสมาร์ฟาร์มควรมี (Leading) เมื่อพิจารณาสิ่งที่ผู้นำของธุรกิจสมาร์ฟาร์มควรมี (Leading) ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน พบว่าการมีความรู้และแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก รองลงมาการมีความคิดก้าวหน้า บริหารจัดการงานให้ง่าย และเป็นระบบทำให้สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรได้อย่างสบายใจ รู้ความสามารถของตนเอง และรู้สถานการณ์ปัจจุบัน รู้สภาพดินฟ้าอากาศ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของตนเอง ส่วนสุดท้ายคือ การมองทุกอย่างอย่างมีคุณค่า และนำมาสร้างมูลค่าได้ จัดการทุกอย่างเพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด มองถึงประโยชน์ต่อผู้บริโภคให้มากที่สุด บริหารจัดการแรงงานโดยใช้คนทำงานน้อยแต่มีประสิทธิภาพมากที่สุด มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และมีวินัยในตนเอง และมีความน่าเชื่อถือ

ธุรกิจในรูปแบบสมาร์ตฟาร์มควรมีการควบคุมอย่างไรจึงจะเกิดประสิทธิภาพ (Controlling)

เมื่อพิจารณาการควบคุมธุรกิจในรูปแบบสมาร์ตฟาร์มควรมี (Controlling) ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน พบว่า การรู้หลักการสมาร์ตฟาร์มควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก รองลงมาการใช้ต้นทุนการผลิตให้น้อยที่สุด สามารถประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการทำการเกษตรได้ มีความรู้ และตระหนักในหลักการผลิตโดยคำนึงถึง BCG (Bio-Circular-Green Economy) ส่วนสุดท้ายคือ การมีการควบคุมจากจุด ๆ เดียว โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ มีการใช้นวัตกรรมสำเร็จรูปเกษตรกรที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายราคาไม่แพง มีการควบคุมได้จากระยะไกล เพื่อให้เกษตรกรรุ่นใหม่ทำงานได้ง่ายที่สุด และสามารถทำงานได้อย่างสนุกสนาน เทคโนโลยีที่ใช้มีการวิเคราะห์ผลที่แม่นยำ และคุณภาพดี เคารพกฎกติกาของภาครัฐ โดยทำการผลิตผลผลิตเป็นไปตามมาตรฐานที่หน่วยงานรัฐกำหนด และมีความรู้ในด้านการผลิตพืช รู้จักพฤติกรรมพืช

คุณสมบัติของ Smart Farmer ทั้ง 6 ประการ เมื่อพิจารณาคุณสมบัติของ Smart Farmer ทั้ง 6 ประการ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน มีความเห็นว่าควรมีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ มีการบริหารจัดการผลผลิต และการตลาด มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้า และความปลอดภัยของผู้บริโภค มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร มีความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมควรให้ความสำคัญมากที่สุดทุกประการ

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการทำธุรกิจในรูปแบบสมาร์ตฟาร์ม และวิธีการแก้ไข เมื่อพิจารณาปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการทำธุรกิจในรูปแบบสมาร์ตฟาร์มของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน พบว่าเกิดปัญหาในเรื่องของผลผลิตล้นตลาด เจนเนอเรชั่นที่แตกต่างระหว่างรุ่นพ่อแม่ และรุ่นใหม่ ด้านการบริหารจัดการ และด้านภัยธรรมชาติประสบพบเจอมากที่สุด ส่วนที่พบเจอน้อยที่สุดคือ ปัญหาด้านการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน ทุกภาคส่วนควรมีบทบาทในการสนับสนุนเกษตรกรให้เป็น Smart Farm กรมพัฒนาชุมชนควรเข้ามาสนับสนุนเกษตรกรให้ต่อเนื่องและมีการสร้างกลุ่มสร้างเครือข่ายเพื่อเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับเกษตรกรควรให้ความสำคัญมากที่สุด รองลงมามหาวิทยาลัยควรนำผลการวิจัยมาเผยแพร่ และเข้ามามีบทบาทร่วมกับเกษตรกรในการช่วยแก้ปัญหา

สรุปแล้วการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้กับภาคการเกษตรถือว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย เกษตรกรต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ ศึกษาวิธีการใช้ และสร้างความยอมรับ ต้องมีการให้คำแนะนำและให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรไปพร้อมกัน อีกทั้งเทคโนโลยีที่นำมาใช้ยังมีราคาสูง เกษตรกรรายย่อยยังไม่สามารถหาซื้อเองได้ ยกเว้นผู้ที่มีเงินทุนมากพอที่จะลงทุน และผลผลิตมีมูลค่าที่คุ้มกับการลงทุนในเทคโนโลยีนั้น ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงกรณีศึกษา เพื่อศึกษากระบวนการและปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาสมาร์ตฟาร์ม และเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการเป็นสมาร์ตฟาร์มเมอร์ที่ประสบความสำเร็จของเกษตรกรในจังหวัดจันทบุรีที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือการทำสมาร์ตฟาร์มที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

ในการวางแผนในการประกอบการธุรกิจในรูปแบบสมาร์ทฟาร์มให้เกิดประสิทธิภาพ (Planning) ต้องอาศัยปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ การใช้ตลาดนำการผลิต การใช้ระบบสมาร์ทฟาร์มในการขับเคลื่อนฟาร์ม และการมีความรู้ถึงปัจจัยที่ใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร เช่น ความรู้เกี่ยวกับดิน, น้ำ, แรงงาน และอื่น ๆ ส่วนการจัดการองค์ธุรกิจในรูปแบบสมาร์ทฟาร์มให้เกิดประสิทธิภาพ ต้องมีการบริหารจัดการทุกอย่างตามมาตรฐานการมีแผนการผลิตที่ชัดเจนและมีการติดตามผล มีการวางแผนการใช้ทรัพยากร และต้องรู้สถานการณ์ปัจจุบันในเรื่องของเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปรวมถึงสภาพแวดล้อมด้วย สอดคล้องกับ พรรณวิภา โชคพิกุลทอง และนพพร จันทรนาชู (2562, หน้า 149) ที่ศึกษากระบวนการและเงื่อนไขความสำเร็จในการพัฒนาเกษตรกรเป็นสมาร์ทฟาร์มเมอร์ของเกษตรกรในจังหวัดนครปฐม พบว่ากระบวนการพัฒนาเกษตรกรเป็นสมาร์ทฟาร์มเมอร์ของเกษตรกรในจังหวัดนครปฐมประกอบด้วยการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างคุ้มค่า การผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการการตลาดหลายรูปแบบเงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาเกษตรกรเป็นสมาร์ทฟาร์มเมอร์ประกอบด้วยการใช้วัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมการจัดการองค์ความรู้ที่มีเป้าหมาย การเป็นผู้ประกอบการที่ดี การสนับสนุนจากหน่วยงานภายในและภายนอก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

เกษตรกรควรให้ความสำคัญกับการวางแผนโดยใช้การตลาดนำการผลิต มีแผนผลิตที่ชัดเจน จัดการองค์การตามมาตรฐาน และควรแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ รวมถึงต้องมีคุณสมบัติของการเป็นสมาร์ทฟาร์มเมอร์ครบทั้ง 6 ประการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ใช้ในการทำสมาร์ทฟาร์มในสวนผลไม้ เพื่อเป็นข้อมูลให้กับเกษตรกรชาวสวนผลไม้ในจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดอื่น ใช้พัฒนาศักยภาพในการทำสวนผลไม้ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2560). *ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579)*

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2017/20171121-moac-thailand-4.pdf> [2566, 20 ธันวาคม].

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2568

พรณวิภา โชคพิกุลทอง และนพพร จันทรนาชู. (2562). กระบวนการและเงื่อนไขความสำเร็จในการพัฒนาเกษตรกรเป็นสมาร์ทฟาร์มเมอร์ของเกษตรกรในจังหวัดนครปฐม. **วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร**, 40(2), หน้า 146-157.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<https://drive.google.com/file/d/1VXj7xULoiyzJsNIOHo3zbnkFNG5dntc0V/view> [2566, 20 ธันวาคม].

Chen, M. H., Chang, Y. Y., & Lee, C. Y. (2015). Creative entrepreneurs' guanxi networks and success: Information and resource. *Journal of Business Research*, 68(4), pp. 900-905.

Pivoto, D., Waquil, P.D., Talamini, E., Finocchio, C. P. S., Corte, V. F. D., & Mores, G. V. (2018). Scientific development of smart farming technologies and their application in Brazil. *Information processing in agriculture*, 5(1), pp. 21-32.